

KONFERENCJA

Biblioteka, wiedza, informacja - kluczem do rozwijania kompetencji przyszłości

W Międzynarodowym Miesiącu Bibliotek Szkolnych, Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu zorganizowała XVII Konferencję z cyklu Szkolne Centra Multimedialne, w tym roku pt. "Biblioteka, wiedza, informacja – kluczem do rozwijania kompetencji przyszłości".

Podczas konferencji, która odbyła się 26 października 2023 r. podjęto dyskusję na temat roli bibliotek oraz wiedzy i informacji w kształtowaniu kompetencji przyszłości.

Biblioteki, tradycyjnie traktowane jako miejsca przechowywania książek, przeszły ogromną transformację. Dziś są one centrami wiedzy i informacji, które oferują nowoczesne narzędzia i technologie, wspomagające naukę, badania i rozwijanie kompetencji. Wielu bibliotekarzy, edukatorów i naukowców pracuje nad tym, aby biblioteki stały się strategicznymi partnerami w procesie kształcenia i rozwoju społecznego.

Konferencję otworzyła Magdalena Pilińska, dyrektor DBP we Wrocławiu. Serdecznie przywitała gości i uczestników i zaprosiła na obrady.

SUPERMOCE XXI WIEKU

Supermoce XXI wieku - czyli o kompetencjach jutra to tytuł wykładu, który wygłosiła **Magdalena Brewczyńska**, przedstawicielka ORE. Prelegentka w intrygujący sposób przedstawiła jaką siłą w kształtowaniu kompetencji przyszłości są bibliotekarze i miejsca, w których pracują i odpowiedziała na pytania: Co jest potrzebne, aby rozwijać się? W jaki sposób wyprzedzić zmianę?

Każdy uczestnik w przeprowadzonym przez prelegentkę quizie ocenił swoje supermoce: samokontrola, etyka, spryt, zdolności interpersonalne, szybkie myślenie, trening fizyczny, adaptacyjność, kreatywność... a także indywidualna, wyjątkowa supermoc, czyli ...

A JAKA JEST TWOJA SUPERMOC?

Magdalena Brewczyńska przedstawiła naturalne i zrównoważone kompetencje jutra, wyodrębnione na podstawie analizy supermocy bibliotekarzy: komunikacja, samouświadomienie, empatia, asertywność, zrozumienie kultury i różnorodności, rozwiązywanie konfliktów, ciekawość i chęć nauki, działanie zgodne z wartościami,

optymizm i pozytywne nastawienie oraz dobroć i hojność.

Na zakończenie zaprosiła uczestników do pracy nad rozwojem swoim i swoich czytelników przez doskonalenie m.in. umiejętności technologicznych i uczenia się przez całe życie, pracy zespołowej i rozwiązywania problemów, rozwijanie kreatywności i kompetencji interpersonalnych, zdolności przywódczych, świadomości zrównoważonego rozwoju i kompetencji kulturowych. Prelegentka zaprezentowała sylwetki niezwykłych bibliotekarzy, którzy przez swoją działalność i wykorzystanie specjalnych supermocy pokazują jak wiele ciekawych działań można przeprowadzić w każdym typie biblioteki.

WIKIPEDIA

Jak Wikipedia zmienia świat? Kompetencje XXI wieku rozwijane w szkole poprzez Wikipedię i jej projekty siostrzane - kolejny wykład przedstawiła **Wioletta Matusiak** ze Stowarzyszenia Wikimedia Commons. Prelegentka zaprezentowała Wikipedię i jej projekty siostrzane jako narzędzia pracy projektowej z uczniami. Pokazała w jaki sposób można rozwijać kompetencje 4K z wykorzystaniem Wikipedii i jej projektów siostrzanych. Omówiła korzyści, które uzyskują uczniowie dzięki pracy z narzędziami Wiki:

KRYTYCZNE MYŚLENIE

odróżnianie faktów od opinii; rozwiązywanie problemów; tworzenie logicznych powiązań; analizowanie, tworzenie hipotez, ocenianie ich; kwestionowanie własnych założeń, oczywistości; sprawdzanie faktów szukanie źródeł; myślenie o konsekwencjach

KREATYWNOŚĆ

tworzenie oryginalnych pomysłów; opracowanie, wdrażanie, komunikowanie nowych idei, pomysłów; otwartość na różnorodność, na nowe perspektywy; opracowanie, udoskonalanie,

analizowanie, ocenianie pomysłów; błąd jako okazja do rozwoju

KOMUNIKACJA

dzielenie się myślami, ideami, rozwiązaniami; wyrażanie myśli i pomysłów; zaangażowanie w dyskusję, umiejętność formułowania wypowiedzi; uważne słuchanie, by zrozumieć wiedzę, wartości, postawy i intencje; informowanie, instruowanie, motywowanie; używanie wielu mediów, technologii

KOOPERACJA

świadomość wspólnych celów; prawdziwa wymiana poglądów na temat wspólnych celów; wewnętrzna motywacja; wrażliwość, uważność na siebie i innych

Wioletta Matusiak w ciekawy sposób opowiedziała jak działa Wikipedia w szkołach i bibliotekach. Przedstawiła 5 filarów Wikipedii:

1. Wikipedia to encyklopedia;

WIKIPEDIA

4K

KRYTYCZNE MYŚLENIE

KREATYWNOŚĆ

KOMUNIKACJA

KOOPERACJA

2. Wikipedia to neutralny punkt widzenia;
3. Wikipedia to wolny zbiór wiedzy;
4. Wikipedia to traktowanie innych z szacunkiem i uprzejmością;
5. Wikipedia to brak sztywnych reguł.

Korzystając z Wikipedii należy pamiętać o specyfice tworzenia haseł: Wikipedia uwielbia przypisy! Każda informacja musi być poparta odwołaniem do opublikowanego źródła. Bohaterka hasła musi być encyklopedyczna. Zachowujemy neutralny punkt widzenia. Zdjęcia do Wikipedii czerpiemy ze zbioru multimediów Wikimedia Commons .

EDUKACJA REGIONALNA

Kolejny wykład pt. **Czy i jakiej edukacji regionalnej dziś potrzebujemy?** przedstawiła **dr hab. Izolda Topp-Wójtowicz** z Instytutu Kulturoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego.

Prelegentka podkreśliła jak ważne są zmiany w sposobie rozumienia przeszłości i znaczenia wiedzy o niej w budowaniu tożsamości regionu. Zaznaczyła, że rolą jaką we współczesnym świecie odgrywa nie tyle zamieszkiwanie w świecie, co surfowanie w sieci - to wyzwanie dla tradycyjnych modeli edukacji regionalnej. Powinno być ono jak najszybciej podjęte, a ważny udział w kształtowaniu nowego modelu edukacji regionalnej mogą mieć bibliotekarze i biblioteki. Jego wypracowanie wymaga współpracy z lokalnymi pasjonatami i miłośnikami regionu, do których należą przedstawiciele różnych pokoleń.

W jakie kompetencje kulturowe wyposażać ma edukacja regionalna i jakich kompetencji potrzebują sami edukatorzy to pytanie przed jakim dziś stoimy. Izolda Topp-Wójtowicz zachęcała do uwspółcześniania rozmów o regionie; odwoływania się do nowych metod pracy z młodzieżą; korzystania z narzędzi, z których ona korzysta; dyskusji o aktualnych i ważnych sprawach w kontekście historii i regionu.

KREATYWNOŚĆ

Kreatywność jako kluczowa kompetencja przyszłości - warto znaleźć dla niej miejsce we współczesnej edukacji – to tytuł wystąpienia **Agnieszki Stachowiak**, pedagoga, trenera Międzynarodowej Olimpiady Kreatywności.

Wszyscy mamy nadzieje, marzenia i pragnienia. Dzięki naszym kreatywnym umysłom mamy zdolność zmiany idei w rzeczywistość.

Richard Webster

Prelegentka w wystąpieniu odpowiedziała na pytania: Czym jest kreatywność? Czy w obecnej szkole jest na nią miejsce? Czy współczesny uczeń, w szkole, w której testy sprawdzane są przy pomocy „klucza”, potrafi i może jeszcze być kreatywny? Podczas prezentacji prelegentka podkreśliła, że kreatywność jako jedna z najważniejszych kompetencji przyszłości, powinna być rozwijana na każdym kroku - jest tak samo istotna jak czytanie, pisanie i matematyka.

Kreatywność jest obecnie w edukacji tak ważna jak umiejętność czytania i pisanie i powinniśmy traktować je równorzędnie.

Ken Robinson

Każdy dorosły pracujący z dziećmi, także rodzic powinien zastanowić się jak wzbudzić ich kreatywność? Czy nauczyciele, rodzice, osoby pracujące w bibliotekach i prowadzące dodatkowe zajęcia dla dzieci, potrafią to robić? Jak rozwijać kreatywność dzieci w dobie skompresowanych informacji z Internetu i wypracowań na 200 słów? Jak pracować z dziećmi w szkole, domu i podczas zajęć dodatkowych, aby kreatywność jako kluczowa kompetencja przyszłości stała się dla nich narzędziem, którego swobodnie używają?

Aby malować, musisz zamknąć oczy i zacząć śpiewać.

Pablo Picasso

To bardzo trudne pytania... jednak warto pamiętać, że kreatywność ułatwi życie wielu przyszłym pokoleniom: nie znamy dzisiaj zawodów przyszłości; coraz szybciej zachodzą kulturowe, zawodowe i przemysłowe rewolucje, a z nimi konieczność nadążania...

A zatem kreatywność to elastyczność, zwinność w działaniu, gotowość do zmian oraz umiejętność szukania i wdrażania innowacyjnych rozwiązań „starych” problemów.

Fantazja to naturalny aspekt ludzkich działań. Na pewno nie niszczy rozumu, ani go nawet nie obraża; nie stępią też apetytu na prawdę naukową i nie zaciera jej postrzegania. Wręcz przeciwnie. Im bystrzejszy i trzeźwiejszy umysł, tym wspanialsze będzie snuł fantazje.

J. R. R. Tolkien

Człowiek z nowymi pomysłami jest wariatem, dopóki nie odniesie sukcesu.

Mark Twain

CZYTANIE I...

Ostatni wykład konferencji **Między czytaniem i... czytaniem. Rozwijanie kompetencji uczniów w szkole ponadpodstawowej** wygłosiła **Ewa Obara-Grączewska**, pomysłodawczyni i organizatorka XXIII Ogólnopolskiego Turnieju Reportażu im. Wandy Dybalskiej.

REPORTAŻ

Prelegentka opowiedziała o fenomenie reportażu... Przed współczesnym uczniem otworzył się ogromny świat informacji i możliwości ich przetwarzania, a z drugiej strony ten sam młody człowiek bywa zamknięty w sztywnych ramach systemu edukacji, wyznaczanych podstawą programową i presją czasu, by ją realizować.

Raz zdarzyło mi się mi się zapytać mistrza [Ryszarda Kapuścińskiego], jak pisać.

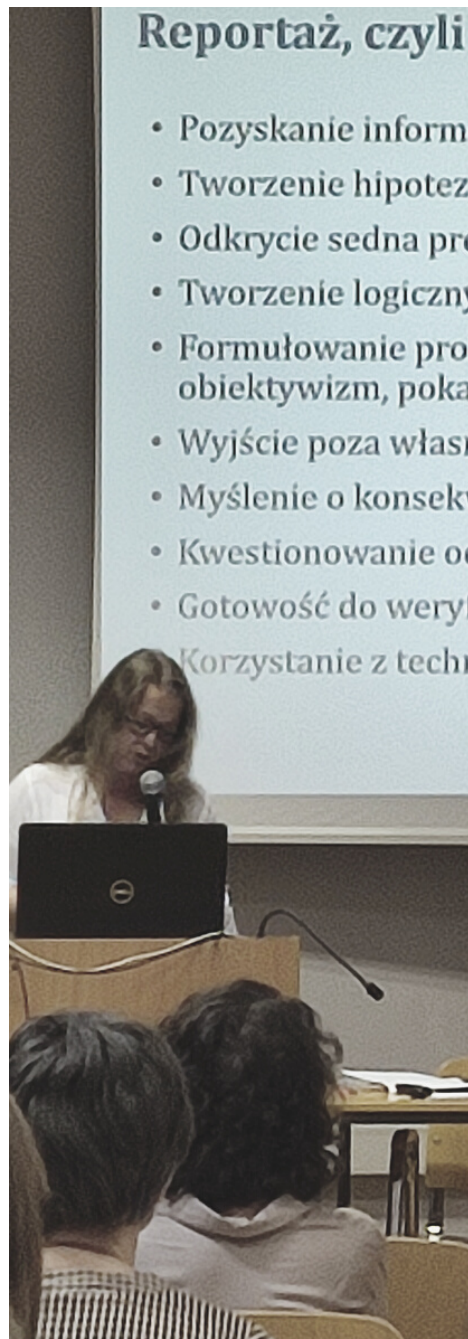
Ale odpowiedział jak innym: **przede wszystkim czytać.**

Mariusz Szczygieł, Fakty muszą zatańczyć, DOWODY NA ISTNIENIE, 2022

DLACZEGO WARTO?

Reportaż, czyli krytyczne myślenie rozwija umiejętności:

- Pozyskanie informacji, przetwarzanie, ustalenie faktów, oddzielenie ich od opinii.
- Tworzenie hipotez, weryfikacja, ocena, analiza.
- Odkrycie sedna problemu/tematu, docieranie do prawdy, pogłębianie.
- Tworzenie logicznych powiązań z pozyskanych informacji.
- Formułowanie problemów, stawianie pytań, poszukiwanie odpowiedzi – cel: prawda, obiektywizm, pokazanie różnych stron zjawiska.
- Wyjście poza własne doświadczenie, rezygnacja z „ja” w centrum.
- Myślenie o konsekwencjach, branie odpowiedzialności za słowo.
- Kwestionowanie oczywistości, unikanie uprzedzeń, stereotypów.

- Gotowość do weryfikacji osobistych opinii i przyzwyczajęń.
- Korzystanie z technologii.
- Empatia
- Relacje, komunikowanie się
- Obserwacja, umiejętność rozmowy; sztuka słuchania; interakcja z innymi oparta na otwartości i szacunku
- Zdolność do adaptacji – szybkie reakcje na pojawiające się wyzwania, często intuicyjne podejście do sytuacji i problemów, kreatywność
- Gotowość do nabywania wiedzy – doświadczanie, poszukiwanie, ciekawość, wnikliwość
- Samodzielność i umiejętność współpracy – działanie bez instrukcji, inicjatywa, aktywność
- Odwaga – stawianie pytań, pozwalanie sobie na błędy; poszukiwanie, eksperymentowanie, odkrywanie złożoności zjawisk.

Podczas wykładu Ewa Obara-Grączewska przedstawiła tematy poruszane przez uczestników konkursu oraz ich sylwetki. Zapraszamy na stronę Ogólnopolskiego Turnieju Reportażu im. Wandy Dybalskiej. <https://www.turniejreportazu.pl/>

BIBLIOTECZNE GNIAZDA INSPIRACJI

W drugiej części konferencji uczestnicy pracowali w Gniazdach inspiracji i wspólnie wypracowali sposoby rozwijania kompetencji przyszłości w bibliotekach takich jak:

- Analityczne myślenie
- Kreatywność i wyobraźnia
- Krytyczne myślenie
- Cyfrowe projekty
- Aktywne uczenie się

ANALITYCZNE MYŚLENIE

czyli m.in. umiejętność patrzenia na zjawiska, idee oraz rzeczy z różnych perspektyw, w celu ich zrozumienia oraz wnioskowania i prognozowania na tej podstawie o podobnych zjawiskach.

W gnieździe inspiracji poświęconym tej kompetencji uczestnicy najpierw omówili, czym jest analityczne myślenie, jakich umiejętności wymaga oraz jakie metody nauczania kompetencji analitycznego myślenia można wykorzystać w szkole. Wśród tych metod znalazły się metody: premortem, metoda Sokratesa, ocena źródła informacji, drzewo decyzyjne i metaplan. Następnie uczestnicy dyskutowali na temat sposobów rozwijania analitycznego myślenia u uczniów. Wśród pomysłów dotyczących edukacji wczesnoszkolnej znalazły się: kategoryzacja (czyli wyróżnianie cech wspólnych, układanie chronologii wydarzeń, rozwijanie

skojarzeń, pytania otwarte i zabawy kreatywne).

W grupie uczniów II etapu edukacyjnego warto rozwijać krytyczne myślenie, przewidywanie konsekwencji, poszerzanie wiedzy, czy właściwe formułowanie pytań. Wśród zajęć i działań, dzięki którym można te umiejętności rozwijać znalazły się takie jak „Co to jest plotka”, sprawdzanie informacji o idolach, sprawdzanie informacji w różnych źródłach. Dla III etapu edukacyjnego zostało już mało czasu, ale uczestnikom udało się wyróżnić najważniejsze umiejętności, które powinny być rozwijane: formułowanie wniosków i opinii, wyszukiwanie argumentów „za i przeciw”.

Zajęcia prowadziła **Alina Dyrek**, nauczyciel DBP.

AKTYWNE UCZENIE SIĘ

W trakcie zapoznawania się z tematem uczestniczki podjęły próbę zdefiniowania, czym jest aktywne uczenie się oraz wymieniły działania, które aktywizują uczniów w trzech obszarach:

- lekcje biblioteczne/zajęcia edukacyjne w bibliotece szkolnej,
- wydarzenia biblioteczne,
- projekty edukacyjne realizowane w bibliotece szkolnej.

Najczęstszą formą aktywizacji uczniów przez nauczycielki okazały się wydarzenia i konkursy. Nauczycielki stosują także działania, które aktywizują

czytelników w trakcie zajęć edukacyjnych w bibliotece (m. in. łamigłówek, szyfry, quizy, multimedia, stacje zadaniowe, debaty). Nastąpiła wymiana doświadczeń dotycząca projektów bibliotecznych związanych np. z patronami szkoły i zainteresowaniami uczniów. Nasunęły się wnioski, iż czytelników klas VII-VIII szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych warto aktywizować również poprzez media społecznościowe, natomiast najskuteczniejszą metodą aktywizacji młodszych uczniów są wydarzenia biblioteczne i konkursy.

Praca metodą projektu okazała się skuteczna na każdym etapie edukacyjnym. W trakcie spotkania wybrzmiało, że najważniejsze jest, aby metody aktywizujące i tematy projektów były dostosowane do potrzeb uczniów i wynikały przede wszystkim z dziecięcych i młodzieżowych zainteresowań. W ten sposób aktywny nauczyciel bibliotekarz, proponujący uczniom narzędzia do aktywnego uczenia się, umożliwia czytelnikom biblioteki szkolnej rozwijanie kompetencji XXI wieku. Zajęcia prowadziła **Marta Kulla**, nauczyciel DBP.

MINIWARŠZTATY

Pozostałe zespoły pracowały nad sposobami kształtowania kompetencji cyfrowych (bezpieczeństwo, korzystanie z informacji oraz danych, tworzenie treści cyfrowych, komunikacja i współpraca), kreatywności oraz próbą diagnozy, jakie kompetencje rozwijamy w bibliotece.

